

TÖRCSVÁRY ISTVÁN – BENEDEK PETRA

Fenntarthatósági jelentéseknek való megfelelés az Európai Unió szabályozási környezetben

Compliance with sustainability reports in the European Union regulatory environment

SZERZŐK:

TÖRCSVÁRY ISTVÁN, PhD-hallgató, BME GTK Menedzsment és Vállalkozásgazdaságtan Tanszék, istvan.torcsvary@edu.bme.hu, ORCID: 0009-0009-8878-982X

BENEDEK PETRA, egyetemi adjunktus, BME GTK Menedzsment és Vállalkozásgazdaságtan Tanszék, benedek.petra@gtk.bme.hu, ORCID: 0000-0001-6408-1856

JEL kód: G38, G39, Q58, Q59

Kulcsszavak: fenntarthatóság • megfelelés • vállalatiirányítás
• társadalmi felelősségvállalás

Absztrakt: Világszerte a vállalatok éves gazdasági jelentéseket tesznek közzé, hogy bemutassák a működési hatékonyságot és a pénzügyi eredményességet. Napjainkban a nem-pénzügyi jelentések a környezeti, társadalmi és vállalatiirányítási eredményeket is hangsúlyozzák. Kezdetben csak a pénzügyi szereplők tettek közzé ilyen jelentéseket a befektetői döntések elősegítésére. A társadalmi és környezeti aggodalmak növekedése arra készítette az EU-t, hogy érvényesítse a fenntarthatósági jelentési szabályokat. A cikk áttekintést kíván nyújtani az újonnan megjelent szabályzók következtében végbemenő változásokról, tisztázza a jelentéstételi kötelezettségben végbement változásokat, bemutatja többek között a CSR, ESG, NFRD, CSRS, GRI és ESRS fogalmait, és felvázolja a kihívásokat a megfelelési és irányítási szerepekben.

AUTHORS:

ISTVÁN TÖRCSVÁRY, *PhD student, Budapest University of Technology and Economics, istvan.torcsvary@edu.bme.hu, ORCID: 0009-0009-8878-982X*

PETRA BENEDEK, *Assistant professor, Budapest University of Technology and Economics, benedek.petra@gtk.bme.hu, ORCID: 0000-0001-6408-1856*

JEL code: G38, G39, Q58, Q59

Keywords: sustainability • compliance • governance • social responsibility

Abstract: *Companies around the world publish annual economic reports to demonstrate operational efficiency and financial performance. Today, non-financial reports also highlight environmental, social and governance performance. Initially, only financial players published such reports to help investors make investment decisions. Increasing social and environmental concerns have led the EU to enforce sustainability reporting rules. The article aims to provide an overview of the changes that have taken place as a result of the newly published regulations, clarify the changes that have taken place in the reporting obligation, introduce, among others, the concepts of CSR, ESG, NFRD, CSRS, GRI, and ESRS, and outline the challenges in compliance and governance roles.*

BEVEZETÉS

A tanulmány célja bemutatni a fenntarthatósági jelentéstételi kötelezettséggel kapcsolatos fogalmakat, valamint a megfelelési és vállalatirányítási kihívásokat. Már az ipari forradalom korában is érzékelhető volt a gazdasági, társadalmi és környezeti rendszerek közötti diszharmónia, azonban a fenntarthatósági törekvések komolyabb kibontakozása a 20. század második felére tehető. A témában a korai publikációk közül kiemelkedik Carson (1962) *Néma tavasz* című nagy hatású könyve, melyben a szerző a környezetszennyezésre hívta fel a figyelmet a vegyszerek hosszútávú hatásai, a biodiverzitás csökkenése és a teljes ökoszisztéma terén. Carson éleslátása és megfigyelései közvetlenül hozzájárultak az amerikai környezetvédelmi politika és a vegyszerek használatával kapcsolatos szabályozás megváltoztatásához, a társadalom környezettudatosabb magatartásához és megalapozták a fenntarthatósággal kapcsolatos törekvések terjedését. Hasonló kérdéseket felvetve került megrendezésre az 1972-es stockholmi, Az Emberi Környezet ENSZ Konferenciája (UN Conference on the Human Environment), melynek célja a nemzetközi figyelem környezeti problémák iránti felkeltése és a lehetséges kezelések megvitatása volt a fenntartható fejlődés szellemében. Előbbi esemény gyakorlatilag megalapozta a fenntarthatóság kérdésének a nemzetközi politikában és a társadalmi párbeszédben történő előtérbe kerülését. Brundtland (1987) definíciója szerint a fenntarthatóság „az a fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő generációk képességét a saját szükségleteik kielégítésére”.

Az előzőekben bemutatott események és folyamatok járultak hozzá ahhoz, hogy a fenntarthatóság mint fogalom széles körben integrálódjon a különböző társadalmi, gazdasági és politikai struktúrákba világszerte. Bár korábban a fenntarthatóság az általánosan alkalmazott vállalati gyakorlat miatt úgymond homogén kezdeményezéseket foglalt magában, mára a digitális forradalom, a generációs különbségek és a földrajzi elhelyezkedésből adódó eltérő kulturális különbségek okán a kérdés tagolttá kezd válni.

A tanulmány felépítése a következő: először a fenntarthatósági jelentések elkészítéséhez vezető folyamat és az ehhez kapcsolódó főbb szempontok kerülnek bemutatásra, majd a CSR és ESG fogalmak tisztázása következik. A következő részben a menedzsment szerepét és a jelentési folyamatoknak való megfelelést ismertetjük, majd a fenntarthatósági jelentések európai szabványrendszerének bemutatását. Végül további kutatási lehetőségek olvashatók.

FENNTARHATÓSÁGI JELENTÉSEK

Az ESG, azaz a környezeti (environmental), társadalmi (social) és vállalatirányítási (governance) szempontok szerinti jelentéseket kezdetben a pénz- és tőkepiaci szereplők tették közzé, mely által a befektetők, a szervezetek és a társadalom egyéb szereplői átfogó képet kaphattak a vállalatok tevékenysége során jelentkező, nem pénzügyi szempontú kockázatokról (pl. az éghajlatváltozás kockázata, geopolitikai kockázatok, megfelelési és reputációs kockázatok) és eredményekről. A téma mélyebb megértéséhez az alábbiakban ezen jelentések életre keltését megalapozó lépéseket és a háttérben meghúzódó törekvéseket mutatjuk be az Európai Unió által felállított követelményrendszer szerint.

Az első mérföldkövet az 1972-ben megalakult ENSZ Környezetvédelmi Programja (United Nations Environment Programme, UNEP) jelentette, mely célul tűzte ki a környezeti tevékenységek összehangolását és a fenntartható fejlődés elősegítését (unep.org). A szervezet 1992-ben megalapította az UNEP Finance Initiative (UNEP FI) programot, melyben bankok, biztosítók és befektetők közreműködésével ambíciós célkitűzéseket fogalmaztak meg a fenntartható globális gazdaságok megteremtésének elősegítésére. Ez jelentős lépés volt a fenntarthatósági jelentések felé, hiszen a pénzügyi szektor nemzetközi szereplőinek bevonásával az UNEP FI lefektette a felelős befektetés alapelveit, és lehetőséget teremtett az ENSZ Felelős Befektetési Alapelveinek (United Nations Principles for Responsible Investment, UN PRI) kidolgozására. A grémium megegyezésre jutott abban, hogy a környezeti, társadalmi és vállalatirányítási tényezők hatással vannak a különböző befektetési portfóliók teljesítményére, melyek egyúttal összhangban vannak az átláthatósággal és fenntarthatósággal kapcsolatos társadalmi elvárásokkal is. A PRI 2006-ban a New York-i tőzsdén került bevezetésre, és az alábbi hat alapelvet foglalta magában (Budapesti Értéktőzsde, 2021):

1. „Az ESG szempontok beillesztése a befektetési elemzésekbe és a döntéshozatali folyamatokba,
2. Az ESG szempontok beillesztése a tulajdonlasi politikákba és gyakorlatokba,
3. Megfelelő ESG közzétételek megkövetelése a vállalatoktól,
4. Ezen alapelvek népszerűsítése az iparágon belül,
5. Együttműködés az alapelvek alkalmazásának továbbfejlesztése érdekében,

6. Jelentés az alapelvek alkalmazása érdekében megtett intézkedésekről és ezek előrehaladásáról”.

Napjainkra a PRI alapelvekhez több mint 80 ország 5300 aláírója csatlakozott, mely szám folyamatos növekedést mutat (UN PRI, 2023) az 1. ábra szerint.

1. ábra: Az UN PRI aláíróinak száma
Figure 1: Number of signatories to the UN PRI

Forrás: saját szerkesztés a UN PRI alapján.
Source: own editing based on UN PRI.

Az aláírók száma 2007-ben 89,2%-kal, 2008-ban 59,3%-kal, míg 2009-ben 43%-kal növekedett az előző évhez képest. Ez a gazdasági válság kibontakozására vezethető vissza, a pénz- és tőkepiaci szereplők a PRI-hez csatlakozva igyekeztek a befektetők bizalmát megnyerni.

A befektetők mellett a társadalom több szereplője is idővel kiemelt kérdésként kezdte kezelni az ESG-kérdéseket, melyek mára a multinacionális vállalatok működésében alapvetővé váltak. A befektetési döntésekben és az üzleti partnerek megválasztásában ezen szempontok szerinti jelentések megléte elengedhetelenné vált (Surman – Böcskei, 2023). Ezt támasztja alá Friede és munkatársai (2015) kutatása, mely rámutatott az ESG szempontok üzleti megfontolásának létjogosultságára. Stuart et al. (2021) megjegyzik, hogy bár egyre több bizonyíték van arra, hogy az ESG tevékenységek csökkenthetik a pénzügyi kockázatokat és növelhetik a vállalati értéket, ez a kérdés továbbra is vitatott a szakirodalomban.

A fenntarthatósággal és az átláthatósággal kapcsolatos egyre erősödő igények következtében az ESG szempontok, az európai szabályozással összhangban, a hazai jogalkotásban is megjelentek. 2024. január 1-jén lépett hatályba a 2023. évi CVIII. törvény a fenntartható finanszírozás és az egységes vállalati felelősségvállalás ösztönzését szolgáló környezettudatos, társadalmi és szociális szempontokat is figyelembe vevő, vállalati társadalmi felelősségvállalás szabályairól (röviden ESG-törvény). A törvény célja, hogy a gazdálkodó szervezetek tevékenysége objektíven vizsgálható legyen fenntarthatósági szempontból, hogy a gazdasági szereplők átfogó képet kapjanak a működésről, támogatva az Európai Zöld Megállapodás

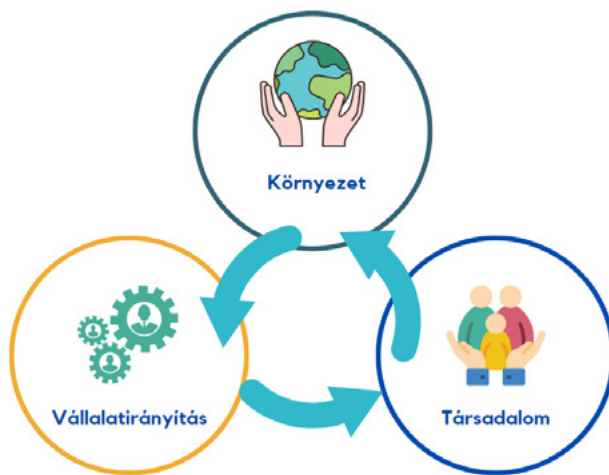
célkitűzéseit (Jogtár, 2024).

A „KLASSZIKUS” ESG-SZEMPONTRENDSZER

A fenntarthatósági jelentéstételi keretrendszerek az átláthatóságon és a bizalomerosításon túl a vállalatok számára nem pusztán kötelezettséget, hanem egyben lehetőséget is jelentenek. A fenntarthatósági jelentési kötelezettség következménye, hogy erősíti a szervezetek rendszerszemléletét, segíti a tanulószervezetté válás folyamatát, ami a szervezeti kompetenciák tekintetében hozzáadott értéket képvisel. A tanuló szervezetek elméletéről és gyakorlatáról szóló könyvében Senge (1990) kifejti a világban végbemenő folyamatok egy rendszerben történő megközelítésének fontosságát, egyúttal felhívja a figyelmet arra, hogy a felszínen látható problémák helyett a mélyebben gyökerező struktúrákra szükséges koncentrálni, egy nagy egésznek tekintve a térben és időben fellépő kihívásokat. Senge nyomán kijelenthetjük, hogy az ESG-szemponatok megjelenése egy vállalatnál a korábbi szemléletek és gyakorlatok szignifikáns megváltoztatását követeli meg, hiszen a jelentéstételi kötelezettség cél- és eredményorientált volta konkrét intézkedéseket követel meg, és a szervezeteket arra készíti, hogy a belső folyamatok és a külső tényezők szinergiáját szem előtt tartva alkossanak hosszú távú stratégiát.

A következőkben megvizsgáljuk, hogy mit takarnak az ESG-szemponatok (2. ábra) és milyen fejlődésen ment keresztül a jelentéstétel az elmúlt években.

2. ábra: ESG szempontok
Figure 2: ESG aspects

Forrás: saját szerkesztés.
Source: own editing.

Environmental – Környezeti szempontok: Hogyan, miként viszonyul a vállalat a környe-

zethez? A vállalat által kibocsátott üvegházhatású gázok, talaj-, lég- és vízszennyezés, továbbá a felhasznált erőforrások, mint például az újrahasznosított anyagok alkalmazása, és ezek visszaforgatása tartoznak ide (Deloitte, 2021).

Social – Társadalmi szempontok: Hogyan viszonyul a vállalat a társadalomhoz? Hogyan gondoskodik a vállalat a munkavállalókról, a tisztességes bérekről, egészségvédelemről, etikus beszállítói magatartásról?

Governance – Vállalatirányítási szempontok: Hogyan működik a vállalat? A részvényesek jogai, az igazgatóság sokszínűsége, a vezetés kompenzációja és a korrupciómegelőzés.

Vezető befektetési szakemberekkel végzett felmérés keretében Amel-Zadeh és Serafeim (2017) arra kereste a választ, hogy a befektetési szempontokban hogyan jelennek meg az ESG-információk. A szerzők feltételezik, hogy a befektetőket elsősorban pénzügyi és nem etikai aspektusok motiválják az ESG alkalmazásában. A nem pénzügyi információk jelentőségét vizsgálva Eccles et al. (2011) a Bloomberg adataiból nyert információk alapján részletes betekintést nyújtott arra vonatkozóan, hogy a befektetők mely szempontokra és információkra fordítanak figyelmet. Eccles et al. (2011) szerint a nem pénzügyi adatok iránti igény exponenciálisan nő majd a jövőben, köszönhetően annak, hogy egyre több vállalat tesz közzé ESG információkat. A vállalati társadalmi felelősségvállalási teljesítmény hatását a finanszírozási lehetőségek vonatkozásában vizsgálva Cheng et al. (2011) rámutatott, hogy a jobb CSR-teljesítményt mutató vállalatok alacsonyabb tőkekorlátokkal rendelkeznek, azaz könnyebben jutnak tőkéhez a befektetőktől, ami a fenntarthatósági törekvések eredménye.

CSR ÉS ESG

A téma megértésének szempontjából lényeges tisztázni a CSR és ESG közötti fogalmi különbségeket, mivel ezeket gyakran helytelenül egymás szinonimájaként használják. Pollman (2019) megjegyzi, hogy a különböző keretrendszerek sokasága akadályozza ezek megértését. A CSR, azaz a vállalati társadalmi felelősségvállalás gyakorlatilag azt jelenti, hogy a vállalat elkötelezi magát az etikus és felelősségteljes üzleti gyakorlatok mellett, figyelembe véve a társadalomra, környezetre és érdekeltekre gyakorolt hatását. Az ESG egy olyan megközelítés, amely az alapvető CSR-elvárásokat az üzleti stratégia központjába helyezi, és konkrét adatokkal támasztja alá. Az ESG különböző mutatók alapján értékeli a vállalat teljesítményét a környezetvédelem, társadalmi hatások és vállalatirányítás terén, ami fontos mind a befektetők, mind a további érdekelt felek számára.

A VEZETÉS ÉS A COMPLIANCE SZEREPE A FENNTARTHATÓSÁGI JELENTÉSEKBE

Az ESG beszámolóknak megbízhatósága és minősége nem pusztán adatok feldolgozását és közzétételét jelenti, a vállalat teljesítménye és a szabályoknak megfelelő működés alapvetően a menedzsment kompetenciáján múlik. Szanyi és Almási (2021) felhívják a figyelmet a

menedzsment és az általános vállalati teljesítmény kapcsolatára a kis- és középvállalkozásoknál, a vezető alapvető magatartása predesztinálja a vállalat stratégiáját. A nem pénzügyi beszámolási irányelvekkel kapcsolatban Cosma et al. (2022) kutatási eredményei megerősítették, hogy az igazgatóság tagjainak nagyobb mértékű bevonása a vállalatok magasabb mértékű elkötelezettségével jár a fenntarthatóság iránt, ami a vezetés szerepének jelentőségét mutatja.

A fenntarthatósági jelentések megbízhatósága és szabályszerűsége lényeges szempont a vállalati hírnév szempontjából. A kockázattal összefüggő meg nem felelés befolyásolja a vállalat megítélését a befektetők, a hatóságok és a civil társadalmi szereplők szemszögéből. A megfelelés kérdése a 2000-es években vált hangsúlyossá, és a vállalatok önálló compliance szervezeti egységeket kezdtek el felállítani. Benedek (2014) megjegyzi, hogy a compliance menedzsment kérdésében a jövőben számos kutatás és innováció fog megjelenni. A fenntarthatósági kérdések évek óta jelen vannak a multinacionális vállalatok gyakorlatában. Ezek azonban hazai viszonylatban kihívások elé állíthatják a hagyományos szervezeteket, így a közszférát és a köztulajdonban lévő gazdasági társaságokat, amelyek csak az elmúlt évtizedben kezdték meg a megfelelési gyakorlatok bevezetését és alkalmazását (Töröcskó, 2023:15.).

A továbbiakban a compliance és megfelelés szavakat egymás szinonimájaként fogjuk használni, hiszen a hazai vállalati gyakorlatban is a megfelelés biztosítására létrehozott szervezeti egységek compliance, illetve megfelelési (vagy megfeleléstámogatási) területként szerepelnek. A megfelelési tevékenység gyakorlatilag a szabályoknak és előírásoknak való megfelelés elősegítését jelenti, emellett integritási, etikai, szervezeti kultúra kérdésekkel, fogyasztóvédelemmel, pénzmosás- és korrupció megelőzéssel foglalkozik. Benedek (2012) szerint a megfelelésmenedzsmentet a közbizalom és a hírnév építése motiválja.

A compliance mint kifejezés szélesebb körben a 2002-ben elfogadott Sarbanes-Oxley törvény (SOX) után vált ismertté a könyvvizsgálati és nyilvánosságra hozatali gyakorlat javítására, miután az Egyesült Államokban számos nagyvállalatról kiderült, hogy a pénzügyi beszámolóikban valótlan adatokat közöltek. Legismertebb esete az Enron-cég számviteli beszámolójának botránya volt, mely megrongosította a világpiacon, ezért a befektetők védelme érdekében a Kongresszus kialakította az SOX-t.

Hasonló célokat fogalmazott meg az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (European Securities and Markets Authority, ESMA), egy független uniós szerv, melynek célja a stabil, rendezett pénzügyi piacok előmozdítása a befektetők védelme és a rendezett piacok által (ESMA, 2023). Az ESMA létfontosságú szerepet játszik az európai befektetésekkel kapcsolatos megfelelési gyakorlatban. Hazai vonatkozásban a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXII. törvény, azaz a „Takarékostörvény”, valamint a 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról (Nemzeti Jogtár), melyek célja a közpénzek felhasználásának áttekinthetőségének erősítése és a belső kontrollrendszerek kiépítésének szabályozása volt. A belső kontrollrendszer kialakításával kapcsolatos részletszabályok a köztulajdonban álló gazdasági társaságok belső kontrollrendszeréről szóló 339/2019. (XII. 23.) Kormányrendeletben (Nemzeti Jogtár), míg a költségvetési szervek tekintetében a 370/2011. (XII. 31.) Kormányrendeletben (Nemzeti Jogtár) kerültek meghatározásra. A téma megértéséhez szükséges a megfelelési kérdések evolúciójának ismerete, egyúttal rávilágítani a bonyolult szabályrendszerre. A megfelelési szakmával kapcsolatban

Jacsó (2020) megjegyzi, hogy amennyiben egy vállalat képes felismerni a compliance szer-
vezeti egység jelentőségét, és hajlandóságot mutat áldozni rá, akkor versenyelőnyt érhet el.
De felmerül a kérdés, hogy lehet-e pusztán standardok mentén megfelelni a jelentéstételi
kötelezettségeknek?

Ahogy korábban említettük, míg a CSR keretet biztosít a társadalmi és környeze-
ti szempontok vállalati alkalmazásához, az ESG ezzel szemben a fenntarthatóságot és az
üzleti tevékenységet számszerűsíti. Ezért a fenntarthatósági jelentések szélesebb körű in-
formációkat tartalmaznak a fenntarthatósággal kapcsolatos felelős vállalati magatartásról.
Christensen et al. (2021) cikkükben felhívják a figyelmet arra, hogy amennyiben a vállalat-
ok megfelelnek az előírásoknak és az irányadó szabályoknak, és nem titkolnak el lényeges
információkat, akkor a CSR standardok nem sok új, döntési szempontból releváns infor-
mációt eredményeznek.

Ezzel szemben Li et al. (2018) kutatási eredményei arra utalnak, hogy a fenntarthatósági
jelentések közzététele képes növelni a vállalat értéket a jobb elszámoltathatóság és átlátható-
ság miatt, ami alkalmas az érdekelt felek bizalmának erősítésére. Kutatási eredményeik rá-
mutattak, hogy a jelentések minősége és a vállalat értéke közötti kapcsolat hangsúlyosabb,
ha a vezérigazgató elkötelezettsége és ereje nagyobb, ami alapján arra következtethetnek,
hogy a részvényesek és befektetők a nagyobb vezérigazgatói ráhatással bíró vállalatok jelen-
téseit az ESG gyakorlat iránti nagyobb elkötelezettségként értelmezik.

A fenntarthatósági jelentések szabályszerűségét azonban folyamatosan fenn kell tartani,
melyben a compliance területnek kiemelt szerepe van a belső kontrollrendszer alappil-
léreként. Bár a compliance szempontok csak a 2008-as válság hatására erősödtek fel, a
hagyományos belső kontrollok (vezetői ellenőrzés, engedélyezési folyamatok, aláírási kö-
telezettségek) évtizedek óta a vállalatirányítás részét képezik. A hagyományos belső kon-
trollrendszerek hiányosságára Jensen (1993) hívta fel a figyelmet, szerinte a modern ipari
forradalom szükségessé tette a vállalatirányítás új megközelítését, amely a piaci mechaniz-
musokra és a külső kontrollokra helyezi a hangsúlyt ahelyett, hogy kizárólag a belső kon-
trollokra és hierarchiákra hagyatkozna.

A FENNTARTHATÓSÁGI JELENTÉSEK EURÓPAI SZABVÁNYRENDSZERÉNEK FEJLŐDÉSE

A társadalom érzékenységének hatására az utóbbi évtizedekben egyre inkább előtérbe
kerültek azok a nem pénzügyi tartalmú jelentések, amelyekkel egy adott vállalat kifejezésre
juttathatja a fenntarthatósággal kapcsolatos törekvéseit környezeti, társadalmi és vállalat-
irányítási tényezőkre bontva. A vállalatok gyakorlatilag ezeken a jelentéseken keresztül nyil-
vánítják ki, hogy működésükben fontos szerepet kap a fenntarthatóság kérdése, és ennek
megfelelően fogalmazznak meg a működésükre vonatkozó célkitűzéseket, melyeken keresz-
tül láthatóvá és mérhetővé válik az ezen tevékenységekhez fűződő teljesítményük.

Az elmúlt évtizedben új trend kezdett kibontakozni az üzleti világban. A vállalatok
ESG kérdésekkel kapcsolatos törekvései a befektetők jelentős hányadánál fontos szempont-
ként jelennek meg, ami fenntarthatósági jelentés közzétételére készíti a gazdasági szereplő-
ket. A fenntarthatósági jelentésekre azonban tartalmi és formai követelményeket tekintve

nem volt egységes szabályozás, ami kezdetben komoly akadályt állított az átláthatóság és az összehasonlíthatóság útjába, ezért szükségessé vált az egységes szabványok kidolgozása. A nemzetközi törekvésekkel összhangban az Európai Unió célkitűzéseket fogalmazott meg arra vonatkozóan, hogy értékeljék a vállalatok fenntarthatósági teljesítményét, segítve ezzel a befektetők, a civil szervezetek és a fogyasztók döntését (Európai Bizottság, 2013; Európai Bizottság, 2020). Ennek megfelelően alkották meg a 2013/34/EU irányelvet, mely a nem pénzügyi jelentéstételre vonatkozóan fogalmazott meg rendelkezéseket. Az Európai Bizottság 2019. december 11-i Európai Zöld Megállapodás (Európai Bizottság, 2019) című dokumentumában többek között kötelezettséget vállalt arra vonatkozóan, hogy revizionálja a 2013/34/EU irányelvet, mivel az nem írt elő egységes jelentéstételi keretrendszert vagy szabványt a vállalkozások számára, amit kihasználva egyes kötelezettek nem készítettek el semmilyen jelentést.

NFRD (NON-FINANCIAL REPORTING DIRECTIVE)

2014. október 22-én került elfogadásra az NFRD 2014/95/EU direktíva, más néven a nem pénzügyi beszámolási irányelv (Európai Parlament, 2014), mely egységes irányelv a hatálya alá tartozó nagyvállalatok számára a nem pénzügyi jelentések tartalmi követelményeire vonatkozóan: a környezetvédelem, szociális és foglalkoztatási kérdések, emberi jogok tiszteletben tartása, korrupció elleni küzdelem és megvesztegetés terén. Az említett dokumentum kötelező érvényű iránymutatásait az Európai Bizottság 2017. július 5-én, Irányelv a nem pénzügyi jelentésekhez címmel adta ki (Európai Bizottság, 2017).

A kötelezettek a direktíva értelmében jellemzően az 500 főt meghaladó, a közérdeklődésre számot tartó tőzsdei cégek, hitelintézetek, befektetési vállalkozások, biztosító társaságok, mely megközelítőleg 11700 vállalatot jelentett, azonban az erősödő társadalmi és gazdasági igények és az irányelv folyamatos revíziói újabb változásokra készítették az európai törvényhozást (Európai Bizottság, 2023).

CSRD (CORPORATE SUSTAINABILITY REPORTING DIRECTIVE)

Az Európai Bizottság a felülvizsgálat eredményeként 2021. április 21-én jelentést adott ki. Ebben különböző problémák kerültek azonosításra a 2014/95/EU irányelv hatékonyságával kapcsolatban (Európai Bizottság, 2021). Megállapítást nyert, hogy számos érintett vállalat nem tesz közzé lényeges adatokat a főbb fenntarthatóságot érintő témakörökben, továbbá komoly kockázatként értékelte az adatok összehasonlíthatóságát és megbízhatóságát. A jelentés szerint a fenntarthatósággal kapcsolatos információk értéke egyre nő, és az egységes szabályozás hiányában fennáll a kockázata annak, hogy a tagállamok eltérő nemzeti szabályokat állítanak fel, ami a költségek további növekedéséhez vezetne (Európai Bizottság, 2021). A főbb olasz, francia, német és svéd tőzsdéken jelenlévő vállalatok NFRD szerinti jelentéstételi gyakorlatát vizsgálva Heichl és Hirsch (2023) arra a megállapításra jutottak, hogy a jelentésekben eltérés tapasztalható az egyes országok és ágazatok között,

továbbá ezekben a vállalatiirányítási szempontok kisebb hangsúllyal szerepeltek. Előbbiek és a jelentéstételi gyakorlatok folyamatos felülvizsgálata arra sarkallták a törvényalkotókat, hogy új fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolási szabályrendszert alakítsanak ki, és szélesítsék az érintett vállalatok körét. Ennek értelmében 2022. december 14-én került elfogadásra a CSRD Irányelv, mely 2024-től minden meghatározott nagyvállalatra, valamint a szabályozott piacokon működő kis- és közepes vállalatokra is kiterjed, akár az EU-n kívül is (Európai Parlament, 2022). Az Európai Unió 27 tagállamának az irányelv hatályba lépésétől számítva 18 hónap áll rendelkezésére, hogy a CSRD irányelvet átültessék a nemzeti szabályok közé, az alábbi ütemezés szerint:

- 2024. január 1-től minden olyan, az NFRD hatálya alá tartozó, az Európai Unió szabályozott piacain jegyzett, 500 főnél több munkavállalót alkalmazó vállalatnak alkalmaznia kell, melyek számára 2025. évben válik esedékessé a jelentéstétel.
- 2025. január 1-től azon vállalatoknak kell alkalmazniuk, melyek jelenleg még nem tartoznak az NFRD hatálya alá, de 250 főt meghaladó alkalmazotti létszámmal és/vagy 40 millió EUR árbevétellel és/vagy 20 millió EUR eszközállománnyal bírnak, számukra 2026. évben válik esedékessé a jelentéstétel.
- 2026. január 1-től a tőzsdén jegyzett kis- és közép, valamint egyéb vállalkozásoknak kell alkalmaznia, számukra 2027. évben válik esedékessé a jelentéstétel.
- 2028. január 1-től kell alkalmazniuk a nem Európai Unió vállalatoknak a CSRD irányelvet, 2029. évi jelentéstételi esedékességgel.

Az előzőekben bemutatott CSRD Irányelv rendelkezései a jövőben közel 50.000 vállalatot fognak érinteni.

AZ IRÁNYELVEKEN TÚL: A GRI ÉS ESRS SZABVÁNYRENDSZEREK

A nem pénzügyi fenntarthatósági jelentéstételi kötelezettségek egységesítésére vonatkozó, általánosan érzékelhető gazdasági és társadalmi, valamint törvényalkotói törekvések megteremtették az igényt az ESG szabványrendszerek megalkotására, melyek közül a két legfontosabb a világszerte alkalmazott GRI, valamint az EU-tagországok számára kidolgozott ESRS-szabvány. A GRI, azaz a Global Reporting Initiative (Globális Jelentési Kezdeményezés) irányelv a fenntarthatósággal kapcsolatos jelentéstételi irányelvekben az első lépést jelentette és ez idáig nemzetközileg leginkább alkalmazott fenntarthatósági jelentéstételi módszer, melyet a kötelezett vállalatok 70%-a alkalmaz világszerte (GRI, 2023).

Az ENSZ Környezetvédelmi Programjának közreműködésével létrejött GRI gyökerei az Exxon Valdez teherhajó okozta környezeti katasztrófát követő globális felháborodásig nyúlnak vissza. Célja a kezdetekben a vállalatok felelős magatartásának kikényszerítése volt, később társadalmi, gazdasági és irányítási szempontokkal kiegészítve. A szervezet 2016-ban a jelentéstételi iránymutatásokról áttért a globális fenntarthatósági jelentéstételi szabványok kidolgozására.

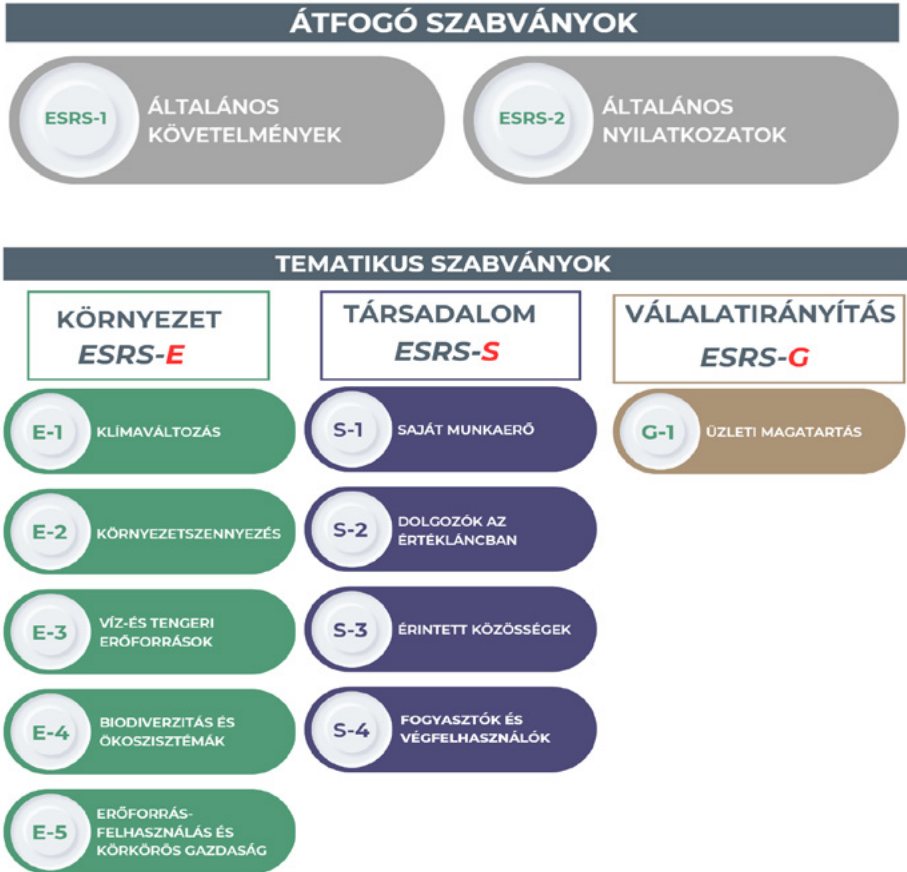
Az európai jelentések egységesítése érdekében az Európai Bizottság 2023. július 31-én

fogadta el az Európai Fenntarthatósági Jelentés Standardokat (European Sustainability Reporting Standards, ESRS), mely szabvány alapján a CSRD jelentési kötelezettség alá tartozó vállalatoknak 2025-től a 2024-es évre vonatkozóan kell a fenntarthatósági jelentéseket elkészíteni (Európai Bizottság, 2023). Az ESRS felállításának előzménye, hogy a Bizottság a korábbi jelentéstételi gyakorlattal szemben azt a kritikát fogalmazta meg, hogy a vállalatok által közzétett fenntarthatósági információk nem szolgálják megfelelően az Európai Zöld Megállapodás célkitűzéseit, mivel a jelentések gyakran nem tartalmazzák azokat a lényeges információkat, amelyeket az érintettek fontosnak tartanak.

A 12 szabványból álló ESRS szabványrendszer 2 átfogó, valamint 10 tematikus szabványt foglal magában, melyet a Bizottság közleménye szerint a 2023. és 2024. évben további egy ágazatspecifikus és egy kkv-k számára alkalmazandó ESRS szabvány fog követni. Levonhatjuk a következtetést, hogy a következő években a vállalatok nagy része komoly kihívásként fogja értékelni az ESRS szabvány követelményeinek való megfelelést, mely a korábbiaktól eltérő rendszerben való gondolkodást, új stratégiai célok felállítását és új kompetenciák megszerzését fogja igényelni.

A közzétett adatok megbízhatóságának növelésére a CSRD rendelkezéseinek megfelelően a nem pénzügy információkat független auditorokkal kell hitelesíttetni (Európai Bizottság, 2023). Az ESRS 12 szabványának való megfelelés első megközelítésre bonyolultan hangzik, ezért a könnyebb megértéséhez tekintsük át, hogy mely szempontoknak kell megfelelni a környezet, a társadalom és a vállalatirányítás terén (3. ábra).

3. ábra: ESRS szabványrendszer
 Figure 3: ESRS standards system

*Forrás: Európai Bizottság.
 Source: European Commission.*

Az ESRS-1 tartalmazza a nem pénzügyi fenntarthatósági jelentések általános követelményeit, melyben ismertetik az ESRS szabványok felépítését és a fogalmi meghatározásokat, továbbá az általános jelentéstételi területeket. Az ESRS-2, azaz az általános nyilatkozatok a közzétételi követelményekre vonatkozóan ad információt, amelyeket egy vállalkozásnak általánosan szem előtt kell tartania, függetlenül attól, hogy melyik fenntarthatósági szempontot vizsgáljuk. A tematikus szabványok között a környezeti szempontok az E1-E5, a társadalmi tényezők az S1-S3, a vállalatirányítási szempontok pedig a G1 szabványban jelennek meg. Az ESRS szabványrendszer felállításával tehát az Európai Unió újabb lépést tett az Európai Zöld Megállapodás célkitűzéseinek teljesítése érdekében.

A FENNTARTHATÓSÁGI JELENTÉSEKSEL KAPCSOLATOS KIHÍVÁSOK

Milyen kihívásokkal szembesülhetnek a vállalatok a közzététel során, és milyen szerepe van ebben a vállalati megfelelésnek és a vezetésnek? A számos kihívás közül néhány:

- A világszerte tapasztalható „zöldre mosás” (greenwashing) jelenséggel kapcsolatban Delmas és Burbano (2011) úgy fogalmaz, hogy ez a gyakorlat a fenntarthatóság iránt elkötelezett vállalatokat is nehéz helyzetbe hozza, mivel a befektetők bizalmát még a felelős vállalatokkal szemben is rombolja. A szerzők megjegyzik, hogy a fenntarthatóság iránt elkötelezett vezetés számára létfontosságú, hogy felismerjék azokat a tényezőket, amelyek a greenwashing-ot előidézik, egyúttal felhívják a figyelmet arra, hogy a menedzsment a különböző ösztönzők növelésével lépéseket tehet a rossz gyakorlat ellen, ami a vezetés szerepének jelentőségét mutatja mind a fenntarthatóság, mind pedig a megfelelés terén. A vállalatok nem pénzügyi fenntarthatósági jelentésekkel kapcsolatos magatartását vizsgálva Yu et al. (2020) megjegyzik, hogy az ESG-adatok közzétételének kihívásai közé tartozik az auditálás és a szabványosítás hiánya, ami a greenwashing kockázatát hordozza magában.
- Noha nem a teljes ESG-adat közzététel által lefedett területre, de annak egy jelentős részére Bognár és Böcskei (2022) tett átfogó javaslatot, amely javaslat elsősorban az üvegházhatású gázok mérséklésére és az adatok akár szabályozói szintű ellenőrzésének lehetőségére is vonatkozik, és az ESG beszámolókhöz kiváló adatszolgáltatási forrás lehetne.
- A vállalati gyakorlat hiányában az ESG beszámolóli kötelezettség teljesítésekor fel-lepethet a nem előírásszerű adatközlés, ami a vállalati reputációt veszélyeztetheti.
- A nem európai tulajdonosi hátterű, de az EU-ban is leányvállalattal rendelkező cégek számára a GRI-ESRS átfedések többletterhet jelenthetnek.
- A fenntarthatósági jelentések a megnövekedett szabályozási szint ellenére magukban hordozzák a sűrű foltok kihasználását a közzétételi gyakorlatban, melyek a vállalati érdek és a szabályok közötti dilemmából táplálkoznak. Kutatási eredményeik alapján Peters és Romi (2013) arra a következtetésre jutottak, hogy a jövőbeni környezeti közzétételi követelményeket komolyabban kell figyelemmel kísérni, és pontosabban definiálni annak érdekében, hogy a menedzsment egyéni mérlegelési jogát csökkentse.
- Azok a vállalatok, melyek tradicionális üzletmenetet folytatnak, és jellemzően hosszú évtizedekre nyúlik vissza a működésük, jellemzően rugalmatlanok a változásokkal szemben, ami a szervezetben feszültséghez és ellenálláshoz vezethet.

ÖSSZEGZÉS

A cikkben bemutatuk a nem pénzügyi fenntarthatósági jelentéstételi kötelezettség keretét adó európai szabványok fejlődését, és az alkalmazásuk során felmerülő kihívásokat, amelyekkel a következő években szembesülnek a kötelezett vállalkozások. Felsoroltuk azo-

kat a tényezőket és főbb szempontokat, amelyek az Európai Zöld Megállapodás keretében a vállalatokra vonatkozó új ESG szabványok kialakulásához vezettek.

Bemutattuk a főbb különbségeket a fenntarthatósági jelentésekre vonatkozó európai szabványok között és azokat a sarokpontokat, amelyek a változtatás szükségességét hozták létre. Egyúttal ismertettük a fenntarthatósági kérdések befektetési vonatkozásait, amelyek befolyásolják a vállalati eredményeket. Emellett képet alkottunk az ESG szabványok bonyolult rendszeréről, melynek értelmezése komoly kihívást jelent majd a hazai és az európai vállalatok többsége számára.

Megerősítést nyert a vezetés szerepe a nem pénzügyi beszámolási kötelezettségek teljesítésében. A vezetők fenntarthatóság és ESG iránti elkötelezettsége alapvető fontosságú abban, hogy az adott szervezeti kultúrában a munkavállalók hogyan látják az ESG szempontok érvényesülését.

Ezzel kapcsolatban rávilágítottunk a megfelelés (compliance) szerepére a fenntarthatósági jelentéstételi kötelezettség teljesítésében. Ezért ez a terület a következő időszakban egyre fontosabb lesz a vállalati hatékonyságban, szervezeti kultúra fejlesztésében és a jogszabályi megfelelésben.

A nem pénzügyi adatszolgáltatási kötelezettség új korszakot nyit a vállalati közzétételi gyakorlatban, amely várhatóan tovább fog fejlődni a következő években. A következő években a vállalatok többsége komoly kihívásként fogja meg tapasztalni az ESRS szabvány követelményeinek való megfelelést, amihez a korábbiaktól eltérő rendszerben való gondolkodásra, új stratégiai célok felállítására és új kompetenciák megszerzésére lesz szükség. A megnövekedett szabályozási szint ellenére a fenntarthatósági jelentések magukban hordozzák a szürke foltok kihasználásának lehetőségét.

Figyelembe véve a CSRD irányelvet és a hazai gyakorlatot, elmondható, hogy a 339/2019-es Kormányrendelet hatálya alá tartozó köztulajdonban álló gazdasági társaságok komoly kihívás előtt állnak. Jövőbeli kutatásunk azt vizsgálja, hogy a menedzsment fenntarthatósághoz és megfeleléséhez való hozzáállása eltérő-e a multinacionális és a hazai köztulajdonban lévő gazdasági társaságok, illetve a kkv-k és a nagyvállalatok között.

IRODALOMJEGYZÉK

- Amel-Zadeh, Amir – Serafeim, George: *Why and How Investors Use ESG Information: Evidence from a Global Survey* (July 1, 2017), Financial Analysts Journal, 2018/3, 87–103., Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2925310> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2925310>
- Benedek Petra: *Compliance management – a new response to legal and business challenges*, Acta Polytechnica Hungarica, 2012/3, 135–148.
- Benedek Petra: *A vállalati compliance értékelése*, Vezetéstudomány – Budapest Management Review, 2014/7-8, 29–39. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2014.07.03>
- Bognár Ferenc – Böcskei Elvira: *Potential model to support the achievement of corporate carbon neutrality*, Public Finance Quarterly, 2022/3, 379–395. https://doi.org/10.35551/PFQ_2022_3_4 (Magyarul lásd: Bognár Ferenc – Böcskei Elvira: *A vállalati karbonsemlegesség elérésének lehetséges támogató modellje*, Pénzügyi Szemle, 2022/3, 381–397. https://doi.org/10.35551/PSZ_2022_3_4)
- Brundtland, Gro Harlem: *Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development*, Geneva, UN-Dokument A/42/427, 1987.
- Carson, Rachel: *Silent Spring*, New York, Fawcett Crest, 1962.

- Cheng, Beiting – Ioannou, Ioannis – Serafeim, George: *Corporate Social Responsibility and Access to Finance*, Strategic Management Journal, 2011/1, 1–23. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1847085>
- Christensen, Hans B. – Hail, Luzi – Leuz, Christian: *Mandatory CSR and sustainability reporting: economic analysis and literature review*, Rev Account Stud, 2021/26, 1176–1248. <https://doi.org/10.1007/s11142-021-09609-5>
- Cosma, Simona – Leopizzi, Rossella – Nobile, Lorenzo – Schwizer, Paola: *Revising the Non-Financial Reporting Directive and the role of board of directors: a lost opportunity?*, Journal of Applied Accounting Research, 2022/1, 207–226. <https://doi.org/10.1108/JAAR-04-2021-0102>
- Delmas, Magali A. – Burbano Cuerel, Vanessa: *The Drivers of Greenwashing, California*, Management Review, 2011/11. Elérhető: <https://ssrn.com/abstract=1966721>
- Eccles, Robert G. – Serafeim, George – Krzus, Michael P.: *Market Interest in Nonfinancial Information*, Journal of Applied Corporate Finance, 2011/23, 113–127. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6622.2011.00357.x>
- Friede, Gunnar – Busch, Timo – Bassen, Alexander: *ESG and Financial Performance: Aggregated Evidence from More than 2000 Empirical Studies*, Journal of Sustainable Finance & Investment, 2015/4, 210–233. <https://doi.org/10.1080/20430795.2015.1118917>
- Heichl, Veronika – Hirsch, Simon: *Sustainable fingerprint – Using textual analysis to detect how listed, EU firms report about ESG topics*, Journal of Cleaner Production, 2023/426, 138960. ISSN 0959-6526. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2023.138960>
- Jacsó Judit: *Compliance menedzsment szerepe és jelentősége a vállalatokon belül*, Miskolci Jogi Szemle, 2020/4.
- Jensen, Michael C.: *The Modern Industrial Revolution, Exit, and the Failure of Internal Control Systems*, The Journal of Finance, 1993/48, 831–880. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.1993.tb04022.x>
- Li, Yiwei – Gong, Mengfeng – Zhang, Xiu-Ye – Koh, Lenny: *The impact of environmental, social, and governance disclosure on firm value: The role of CEO power*, The British Accounting Review, 2018/1, 60–75. ISSN 0890-8389. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2017.09.007>
- Peters, Gary F. – Romi, Andrea M.: *Discretionary compliance with mandatory environmental disclosures: Evidence from SEC filings*, Journal of Accounting and Public Policy, 2013/4, 213–236. ISSN 0278-4254. <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2013.04.004>
- Pollman, Elizabeth: *Corporate Social Responsibility, ESG, and Compliance*, Cambridge Handbook of Compliance (D. Daniel Sokol & Benjamin van Rooij eds.), Loyola Law School, Los Angeles Legal Studies Research Paper No. 2019-35. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3479723>
- Senge, Peter M.: *The Fifth Discipline: the Art and Practice of the Learning Organization*. New York: Doubleday/Currency, 1990. ISBN: 0-385-26095-4
- Stuart, Gillan L. – Koch, Andrew – Starks, Laura T.: *Firms and social responsibility, A review of ESG and CSR research in corporate finance*, Journal of Corporate Finance, 2021/66, 101889. ISSN 0929-1199. <https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2021.101889>
- Surman Vivien – Böcskei Elvira: *Fenntarthatóság a magyar kis- és középvállalati szektorban*, Vezetéstudomány Budapest Management Review, 2023/10, 15–28. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2023.10.02>
- Szanyi-Gyenes Xénia – Almási Anikó: *A vezető szerepe a kis- és közepes vállalkozások sikerességében*, Vezetéstudomány, 2021/3, 40–52. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2021.03.04>
- Törcsvály István: *A vezetés szerepe a belső kontrollrendszer kialakításában*, ACTA Wekerleensis: Gazdaság és társadalom, 2023/1, 35–49.
- Yu, Ellen Pei-yi – Luu, Bac Van – Chen, Catherine Huirong: *Greenwashing in environmental, social and governance disclosures*, Research in International Business and Finance, 2020/52, 101192. ISSN 0275-5319. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2020.101192>

INTERNETES FORRÁSOK

- Budapesti Értéktőzsde: *ESG Reporting Guide*. Elérhető: https://www.bet.hu/pfile/file?path=/site/Magyar/Dokumentumok/Kibocsatok/esg/ESG_Jelentesi_Utmutato.pdf (Letöltés ideje: 2023.12.23)
- Deloitte: *Cikksorozat az ESG-ről, #1Mi az az ESG?* Elérhető: <https://www2.deloitte.com/hu/hu/pages/energia-energiáhozordozok/articles/esg-explained-1-what-is-esg.html> (Letöltés ideje: 2023.12.09)
- European Commission: *Questions and Answers on the Adoption of European Sustainability Reporting Standards 2023*. Elérhető: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/qanda_23_4043, (Letöltés ideje: 2023.12.15)
- European Commission: *The Commission adopts the European Sustainability Reporting Standards*. Elérhető: https://finance.ec.europa.eu/news/commission-adopts-european-sustainability-reporting-standards-2023-07-31_en (Letöltés ideje: 2023.12.14.)
- European Commission: *Corporate Sustainability Reporting*. Elérhető: https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en?prefLang=el (Letöltés ideje: 2023.12.14)
- European Commission: *The European Green Deal*. Elérhető: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en (Letöltés ideje: 2023.12.14)
- European Union: *The European Securities and Markets Authority (ESMA)*. Elérhető: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-securities-and-markets-authority-esma_en (Letöltés ideje: 2023.12.15)
- European Union: *Guidelines on non-financial reporting (methodology for reporting non-financial information)*. Elérhető: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/845ab879-6182-11e7-9dbe-01aa75ed71a1> (Letöltés ideje: 2023.12.10)
- *Global Reporting Initiative, Our mission and history*. Elérhető: <https://www.globalreporting.org/about-gri/mission-history/> (Letöltés ideje: 2023.12.10)
- *Sarbanes-Oxley Compliance Professionals Association, Sarbanes-Oxley act*. Elérhető: <https://sarbanes-oxley-act.com/> (Letöltés ideje: 2023.12.15)
- UN PRI: *Signatory Directory*. Elérhető: <https://www.unpri.org/signatories/signatory-resources/signatory-directory> (Letöltés ideje: 2023.12.10)
- UN PRI: *What Are The Principles for Responsible Investment*. Elérhető: <https://www.unpri.org/about-us/what-are-the-principles-for-responsible-investment> (Letöltés ideje: 2023.12.10)
- UNEFI: *About Us*. Elérhető: <https://www.unepfi.org/about/> (Letöltés ideje: 2023.12.10)
- UNEP: *50 years of Environmental Milestones*. Elérhető: <https://www.unep.org/> (Letöltés ideje: 2023.12.10)
- United Nations: *United Nations Conference on the Human Environment*, 5-16 June 1972, Stockholm. Elérhető: <https://www.un.org/en/conferences/environment/stockholm1972> (Letöltés ideje: 2023.12.08)

JOGSZABÁLYOK

- 2023. évi CVIII. törvény a fenntartható finanszírozás és az egységes vállalati felelősségvállalás ösztönzését szolgáló környezettudatos, társadalmi és szociális szempontokat is figyelembe vevő, vállalati társadalmi felelősségvállalás szabályairól és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról.
- 2009. évi CXXII. törvény a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről.
- 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról.
- 339/2019. (XII. 23.) Korm. rendelet a köztulajdonban álló gazdasági társaságok belső kontrollrendszeréről.

- 370/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről.
- Az Európai Bizottság Rendelete a 2013/34/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a fenntarthatósági beszámolási standardok tekintetében történő kiegészítéséről.
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendelete (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról. Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/>
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2464 Irányelve.
- Az Európai Parlament és a Tanács 2014/95/EU Irányelve.
- Az Európai Parlament És Tanács Irányelve a 2013/34/EU irányelvnek, a 2004/109/EK irányelvnek, a 2006/43/EK irányelvnek és az 537/2014/EU rendeletnek a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolás tekintetében történő módosításáról.

•
Bakó Péter: Jelek diptichon